

פנינים

ופרפראות נבחרים לפרשת השבוע "פרשת שופטים – חודש אלול"

*****

עורך: הרב יוסף ברגר

לתגובות והנצחות – לשיעורים והרצאות: pninim16@gmail.com - 054 - 8455798 - ניתן לקבל את העלון במייל.

שתיקף על פי דבורה נתבטלה הגזרה, וכהנה רבות. הנה כי כן מה מאד צריכים להיזהר הדרשנים, ובפרט בימי הדיון ימים נוראים, שלא לעורר דין, ושלא ללמד קטיגוריא בדרושים בהזכיר הטא רבים, חס ושלום, רק יאמרו כך צריך לעשות ומזה צריך להיזהר, השומע ישמע. ואם המוצא ימצא בבתי כנסיות של עמי הארץ וישמע שמלמדים חובה על ישראל ומדברים תועה, יאזר חיל ללמד עליהן זכות אפלו בטענות שאינם ברורים לו, ואמור יאמר מה יעשה הבן ולא היטא, עניות לא הניחה מדה טובה, גלות לא הניחה מדה טובה, ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם, ויצר לב האדם רע, והם אנוסים או לכל העם בשגגה, כי לא ידעו מה הוא האסור והמור שבו, בזאת וכזאת יבקש לדון לבקש זכות, וכל הדן לבקש זכות המקום ידין אותו לבקש זכות. צא ולמד איך למד זכות יצחק אבינו על ישראל כאמר כמה שנותני של אדם וכו' דל וכו' דל וכו' (שבת פט ב). דוק והבן ותראה הסדיו יתברך כי הפין חסד הוא, ומקבל כל מין מענה מהמלמד זכות. וביותר צריך לזהר כשאדם נתון בצרה ללמד עליו סנגוריא ושלא להזכיר עוונותיו, כמנהג קלי הדעת שאומרים, זה וזה גורם, ועל כן באה עליו הצרה הזאת, כי ידוע שאין השמן מקטרג אלא בשעת הסכנה (עי' בר"ר צא, יב שבת לד א).

שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלהיך נתת לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק (טז, יח)

אל מול האדם, אשר התורה מצוה אותו למנות לעצמו בכל שערי שופטים ושופרים, למען יעמדו על המשמר וידאגו פן יסטה מן הדרך, עומדת הנמלה, ששלמה המלך אומר עליה: "אשר אין לה קצין שומר ומושל" (משלי ו, ז). אומר המדרש – ילקוט שמעוני (משלי ו' רמז תתקלח) שנמלה זו צריכה לשמש כמשל ומסל לאדם, "לך אל נמלה עצל, ראה דרכיה וחכם", עמוד והתבונן, עד כמה נזהרת היא מגול של לגעת במה שחברתה הכינה לעצמה, אף על פי שאין לה שופט ולא שומר, שנאמר: "אשר אין לך קצין שומר ומושל". או אתם שמתים לכם שופטים ושופרים על אחת כמה וכמה, צא ולמד לך, האדם, אשר יש לך שופטים ושופרים, כיצד זה לא תיהר ולא תשמור על עצמך?!!... ואומרים חז"ל הק': (עירובין ק, ע"ב): "אלמלא ניתנה תורה היינו למדים גול מנמלה". ומובא בספר "זמרת האור" מה שכתב על כך פוסק הדור הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר ז"ע "שעיקר ירידת הדורות היא במה שאין בני אדם נזהרים בגול, בגניבה ובקושקש ממון באופנים שונים, וזה עיקר הקטרוג, כמו שנאמר בחטא דור המבול (ו, יא): "ותמלא הארץ חמס", ועל כך אמרו חז"ל (ויקרא רבה לג, ג): "סאה מלאה עוונות, מי מקטרג בראש גול".

אך קשה – המשיך הרב ואזנר ושאל – מדוע מורה שלמה לעצל ללכת לנמלה וללמוד ממנה זהירות מגול? לכאורה, מתאים היה יותר לכתוב: לך אל נמלה גזלן, או גנב. אלא הסביר באופן נפלא, שבדורנו אנו עדים לתופעה משונה, אנשים רבים אינם רוצים לעבוד, וגם ללמוד אין להם כח, הם כלל אינם נמשכים למציאות של "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך", כמאמר דוד המלך (תהלים קכה, ב), אלא מבקשים הם להעשיר בן לילה. עצלנים אלו פושטים את ידיהם אל עסקים מעסקים שונים, אשר מהם עולה ריח גזילה, גניבה ופשיטת רגל, ובמעשיהם הגרועים גורמים הם צער להם, לסביבתם ואף להילול שם שמים בעולם. לפיכך בא שלמה ואומר: "לך אל נמלה עצל", פגם הממון הזה נגרם בשל עצלותך, צא אפוא, ולמד מן הנמלה, עד כמה נזהרת היא בממון לא לה, גם ללא קצין שומר ומושל, ובלי מערכות משפט ואכיפת חוק.

שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלהיך נתת לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק (טז, יח)
סנגורם של ישראל הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ז"ע – נתן לנו עצה טובה מתוך הפסוק הראשון בפרשתנו, איך להתכונן לימים הנוראים ימי הדיון והמשפט, בהם שופט כל הארץ מעמיד במשפט את כל יצורי עולמים, בכדי שזו תעורר את מדת הרחמנות על עם ישראל בדין. נביא כאן את לשונו הק' מתוך הקטע הראשון שכתב בפרשה זו בספרו הק' "קדושת לוי":

"דהנה הקב"ה שופט את הכנסת ישראל בכוא יום המשפט בגודל רחמיו וחסדיו, אך צריכין אתערותא דלתתא, (התעוררות מלמטה) לעורר את המדה של רחמנות למעלה, ועל ידי מה נתעורר אותו המדה של חסד? כשאנו למטה מתנהגים בחסד ולמדים זכות על כל איש מישראל לדונן לבקש זכות, ואז על ידי זה גם מלמעלה מתעורר אותו המדה ולמדיו גם עליו וגם על כל זרע ישראל חסדים. ואם כן האדם מעורר בעוכבא שלמטה השער העליון, לפתוח שערי חסד להריק ברכה על כל זרע ישראל.

וזהו שאמר שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך, רצה לומר, שאתה בעצמך תתקן ותכין המשפט של מעלה ע"י שעריך, והוא השערים שלך שאתה עושה ומעורר במעשיך, וזהו ושפטו את העם משפט צדק, רצה לומר, כל איש ילמוד את עצמו להתנהג לשפוט את העם משפט צדק, ללמד צדקה וזכות על כל זרע ישראל, ואז האדם מעורר השער של מעלה, ועל ידי זה יוצא בדין זכאי במשפט של מעלה, כי במדה שאדם מודד מודדין לו".

ודברים נהרצים בענין זה כתב הגה"ק רבי אליעזר פאפו ז"ע בספרו "פלא יועץ" (אות ס' ערך סניגוריה):

"ידוע שהקדוש ברוך הוא הפין שילמדו סנגוריא על ישראל על הכלל ועל הפרט, ואלהיו הנביא זכור לטוב נענש בשביל שדבר קטגוריא ואמר (מלכים א יט יד) "קנא קנאתי לה' אלקי צבאות כי עזבו בריתך בני ישראל". וכן ישעיה הנביא נענש על שאמר: "בתוך עם טמא שפתים אנכי יושב" (ישעיה ו ה). וגדולה מוזאת מצינו שמש רבנו עליו השלום נענש על שאמר (שמות ד א) "זהן לא יאמינו לי". וגדעון זכה על שלמד סנגוריא על ישראל, ובשביל זה זכה להושיע את ישראל, כדכתיב (שופטים ו יד) "לך בכחך זה והושעת את ישראל", והטעם הוא, כי כל אשר ידבר האיש עושה רישם ומעורר פמליא של מעלה, אם מדבר קטגוריא מעורר המקטרגים, ואם מדבר סנגוריא מעורר סנגורים, ודבריו עושים פרות.

וזה כתבו המקבלים, הטעם בביתו של נחוניא חופר שיחין, שכאשר לימד עליה זכות רבי חנינא בן דוסא ואמר: "אפשר דבר שנצמער אותו צדיק יכשל בו זרעו", תכף עלתה מן הבור, ובנו מת בצמא (ב"ק ג, א). לפי שלא היה מי שילמד עליו זכות. וכן הקדוש ברוך הוא היה אומר הלכה מפמיהו דכוליה רבנן, לבר מרבי מאיר, לפי שלמד תורה מאחר, עד שבא רבי פלוני ולמד עליו זכות ואמר עליו, רימון מוצא, תוכו אכל, קליפתו זרק, ותכף אמר הקדוש ברוך הוא הלכה משמו (הגיגה טו, א). ובאזנינו שמענו שבזמן שמד שהיו כמה נפשות מישראל יוצאין להרג על קדושת השם יצאה אשה אחת לקראתם ואמרה, רבנו של עולם יפה ידעת מה שבהרת, מי כעמד כישראל שנהרגים על קדושת שמך. וגילה מגיד אחד,

נשמות הצדיקים של דור המדבר באים לעזור לכל יהודי לחזור בתשובה בחודש אלול ולהתקרב אל בוראו!

בספר החדש שיצא לאור על חודש אלול וראש השנה, מסדרת הספרים "ומקרב לתורה" להמשפיע הנודע הגה"צ רבי אהרן טויסיני שליט"א, מובא חידוש וחיווק נפלא לחודש אלול, בשם הרה"ק בעל החידושי הרי"ם זי"ע.

כתב הרה"ק בעל החידושי הרי"ם מגור זי"ע בספרו "הזכות" (מו ע"ב) מאמר לחודש אלול: **דנשמות הצדיקים של דור המדבר, באים לעזור לכל יהודי לחזור בתשובה בחודש אלול ולהתקרב אל בוראו!** ומבאר זאת שם, על פי מעשה שהיה עם האר"י הק' זי"ע ומובא בספר "שבחי האר"י" (ד ע"ב):

פעם אחת ישב האר"י ז"ל בביתו ותלמידיו ישבו לפניו, ונכנס כבוד מורנו רבי שמואל אוזיידא שחיבר ספר "מדרש שמואל" על פרקי אבות לדבר עם הרב אודות עסק אחד, והוא עדיין בחור רך בשנים. וכראות הרב ז"ל שנכנס, קם מלפניו מלוא קומתו ואמר לו ברוך הבא, לקחו בידו והושיבו לימינו ודיבר עמו כל צרכו, ואחר כך יצא כבוד מורנו הרב רבי שמואל מלפניו.

וכבוד מורנו הרב רבי חיים ויטאל זצ"ל להיותו הקרן גדול מאד אמר להרב (האר"י הק'): לא אוכל להתאפק מלשאול למעלת כבוד תורתו למה קמת מלפני הכהור מלוא קומתך ואמרת לו ברוך הבא, מה שלא נהגת בן מקודם?!

אמר לו: "חידך, לא מלפני זה הכהור קמתי, ולא לזה הכהור אמרתי ברוך הבא, אלא לרבי פנחס בן יאיר כבדתי, שנכנס עמו מעל ראשו. שנשמתו נתלכשה בזה הכהור היום, מפני שעשה היום איזה מצוה שנהג רבי פנחס בן יאיר לקיימה, ועל כך נתעברה היום בו נשמתו להחזיק ולעזור במצוות כאלו. וזהו הסוד: הבא למהר מסייעין לו מן שמיא (וימא לח ע"כ), כי תיכף כשעולה במחשבת האדם לעשות איזה מצוה גדולה, תיכף באה נשמה של צדיק אחד מאותו העולם שנהג בזמנו לרדוף אחר אותו המצוה ומתעבר בו, ובה כה ביד האדם לקיימה כהלכתה. ולולא זאת, יצר הרע של אדם היה מתגבר על האדם, והיה מפתחו שלא לקיימה".

כששמע מורנו הרב רבי חיים דברי הרב, קם ורדף אחר רבי שמואל לשאלו, ואמר לו: "חידך רבי שמואל שתאמר לי מה מצוה באה לידך, שכך וכך אמר לי הרב".

אמר לו רבי שמואל: "חידך, המצוה שקיימתי היום היתה, שהיום באשמורת הבוקר קמתי והלכתי לבית הכנסת להתפלל, ובלכתי בדרך עברתי על בית אחד ושמעתי קול בכיה גדולה מכפנים ואמרת: אסורה נא ואראה על מה הם בוכים. וראיתי אותם כולם ערומים, שבאו גונבי לילה וגנבו כל אשר להם, וגם מלבושיהם הפשיטו מעליהם. מיד נכמרו רחמי עליהם ופשטתי את מלבושי העליון מעלי והלבשתי לבעל הבית, ואחר חזרתי לביתי ולבשתי בגדי שבת, ראה בעיניך שאני לובש בגדי שבת".

מיד נשקו רבי חיים על פיו וחזר לרבו וסיפר לו המעשה. אמר לו האר"י ז"ל: "ודאי כך היה, ובעבור זאת המצוה זכה שנתלכשה בו היום נשמת רבי פנחס בן יאיר. שרבי פנחס בן יאיר תמיד נהג לילך לפדיון שבויים (חולין ז ע"א) ולגמול חסד עם האומללים ונדכאים".

ומסיים שם החידושי הרי"ם: "ולואת נראה שבכל דבר מצוה מגיעים נשמות מעולם העליון שעסקו בחייהם באותה מצוה, לעזור לאדם. כגון שאדם עושה חסד כראוי, מתחבר עמו אברהם אבינו עליו השלום. וכן בג' תפילות שמתפלל האדם בכל יום, שתיקנום האבות הק', מגיעים הם לעזור לאדם..."

ועל פי זה נבין את היסוד: דנשמות הצדיקים של דור המדבר, באים לעזור לכל יהודי לחזור בתשובה בחודש אלול ולהתקרב אל בוראו!

דהנה "הפור" (אורה חיים תקפא) פותח את הלכות הימים הנוראים בכתבו: "תניא בפרקי רבי אליעזר: בראש חודש אלול אמר הקב"ה למשה "עלה אלי ההרה", שאז עלה לקבל לוחות אחרונות והעבירו שופר במהנה "משה עלה להר" שלא ימעו עוד אחר עבודת גילולים, והקב"ה נתעלה באותו שופר שנאמר (תהלים מז, ו) "עלה אלהים בתרועה וגו'", לכן התקינו חז"ל שיהיו תוקעין ברה"ה אלול בכל שנה ושנה וכל החודש, כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה שנאמר (עמוס ג, ו) "אם יתקע שופר בעיר וגו'", וכדי לערוב השמן. וכן נוהגין באשכנז לתקוע בכל בוקר וערב אחר התפילה".

אם כן, היו ישראל שבאותו הדור עמוקים כל אותו החודש בתשובה - וכשהיה שב בתשובה בחודש אלול, באות נשמות אותו דור - דור דעה לחוק ולמצוה!

ויותר, הוסיף נכדו הרה"ק בעל ה"שפת אמת" מגור זי"ע, שאמרו כגמרא (עבודה זרה ד ע"ב) שלא היו ראויים ישראל לאותו מעשה, וגזירת הקב"ה היתה שישלחו בהם יצרם, בכדי להורות תשובה לרבים, כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה. שאם יאמר החוטא לא אשוב משום שלא יקבלוני, אומרים לו צא ולמד ממעשה העגל, שכפרו ונתקבלו בתשובה. אם כן, מאחר וכל החטא נסתבב כדי להורות תשובה לדורות הבאים, ודאי יצטרפו לסייע לשבים, ובמיוחד בחודש אלול זמן תשובתם.

לכן ידע כל יהודי את גודל הסיוע שמקבל ממרומים בחודש אלול, שלא רק צדיק אחד מגיע לסייעו, אלא דור שלם של דור דעה - צדיקים וקדושים שזכו לראות כמראה הנבואה את קבלת התורה ואת גילוי השכינה, מגיעים לסייע בעדו להתקרב לבוראו...

"פאר שלאפט נישט" - אל תוסיפו לישון!!!

לקראת סיום שנת התשע"ו מוצאי שביעית - שנת תשוע"ה

אמר הכותב: בעומדנו בחודש האחרון של שנת תשע"ו - מוצאי שביעית שכה דובר רבות עליה כי היא שנה המסוגלת לגאולת עם ישראל, ע"פ הסימנים שנתנו חז"ל הק' - מוצאי שביעית בן דוד בא, וע"פ דברי גדולי הדורות בעבר ובהווה וע"פ כל הרמזים וההתרחשויות הנראות לעיננו, אך בכל זאת עדיין לא נושענו!...

יש לנו עדיין כמה שבועות עד סוף השנה - בואו ונקרע עולמות! אביא בפניכם את דברי ישעיה הנביא ודבריו המעוררים של הבריסקער רב זצוק"ל שבודאי יפתחו את לבנו להרבות בתפילות בכדי לא לפסס את ההזדמנות של שנה זו:

הנביא ישעיה (כא, יא-יב) אומר: "משא דומה אלי קרא משעיר שמר מה מליקה שמר מה מליל. אמר שמר אתא בקר וגם לילה אם תבעיון בעיוי שבו אתיו".

מפביר רש"י הק': דומה. הוא אדום וכן הוא אומר "מי כצור כדומה בתוך הים" (יהזקאל כז): **אלי קורא משעיר.** אמר הקב"ה אלי קורא הנביא או המלאך מעול מלכות שעיר: **שומר מה מלילה.** שומר ישראל מה תהא מן הלילה וההשכה הזאת: **אמר שומר.** הקב"ה: **אתא בקר.** יש לפני להזריח לעשות בוקר לכם: **וגם לילה.** מתוקן לעשו לעת קץ: **אם תבעיון בעיוי.** אם תבקשו בקשתכם למהר הקץ: **שורבו אתיו.** בתשובה.

כלומר, הנביא מנבא נבואה אלוקית, שכאשר נצעק מעול ושעבוד הגלות: "עד מתי נסבול את החשיכה הנוראה של הגלות והצרות הנוראות?" יענה על כך הקב"ה השומר: הניע כבר הבוקר של הגאולה, וכבר גם מוכן הלילה של הנקמה בו ינקום הקב"ה בגויים, רק חסר "אם תבעיון בעיוי" - צעקות ובקשות להקב"ה למהר כבר את הקץ!!! ו"שורבו אתיו" - לשורב אל אבינו שבשמים בתשובה!!! והיה מספר הבריסקער רב זי"ע משמיה דאביו רבינו חיים הלוי זי"ע שהיה חוזר על דברי מגיד מושרים בזמנו שהיה מספר (והיה חוזר עם ניגון הדרשה כיצד אמרו המגיד, מעשה באחד ששכר של עלגה שיוליכיהו מעיר אחת לשניה והימים ימי החורף הקצרים (ובפרט שם בערי רוסיה שבאמצע החורף יש רק כמה שעות של יום) והחלו נסיעתם ביום והמשיכו לתוך הלילה. בתחילת הלילה אחר כמה שעות נסיעה בקור המקפיא ביקש השוכר להחם עצמותיו ולגם כמה כוסות יי"ש ונפלה עליו תרדמה וישן, וכשנתעורר כבר עבר כל אותו היום ונתעורר לתוך הלילה, ומאחר שישן דימה בלבו שזה עוד הלילה הקודם ולגם שוב כמה כוסות יי"ש, וישן שוב עד למחרתו בתחילת הלילה, וכשנתעורר שוב אל תוך הלילה פנה אל העגלון בתמיה ואמר: "וואס פאר אפינסטערע נאכט איז דאס היינט" - איזה לילה חשך ומשונה יש לנו כאן?!... כמה זמן ימשך עוד הלילה והחשיכה הנוראה הזו?!

ענהו העגלון ואמר: "אל תדמה בנפשך שזה עוד הלילה הראשונה מאז שיצאנו לדרך, דע לך כבר האיר היום פעם אחת, ושוב נמו צלילי ערב, ושוב האיר היום פעם שנית, ואילו הסחת דעתך ותשתה עוד, היה עובר עליך עוד יום שלם בשינה"...

המשיך המגיד ואמר: עם ישראל עומד ומבקש ומתהנחן זה רבות בשנים מתי יבוא סוף וקץ להגלות האפל הזה, כמה זמן ימשך עוד הלילה הנורא בו אנו ממששים כעיור באפילה, "משא דומה אלי קרא משעיר שומר מה מלילה שומר מה מליל" - כלל ישראל משווע ואומר להקב"ה, איזה לילה ארוך הוא זה הלילה, הגלות הנורא הזה, כמה זמן עוד תמשך החשכות? ועל זה עונה השי"ת "אמר שומר אתא בוקר וגם לילה, אם תבעיון בעיוי שבו אתיו" - כבר היה מוכן לכם אור בוקר העתיד לזרוח, רק תבקשו בקשתכם למהר הקץ ותשובו בתשובה! **פאר שלאפט נישט - אל תוסיפו לישון ויאיר לכם אור הבוקר!!!**

הדפסת והפצת הגליון יוצא לאור השבוע לטובת נשמת הרה"ק המקובל מחבר הספר "זרע שמשוך" על התורה רבי שמשוך חיים בן רבי נחמן מיכאל נחמני זי"ע - ר' אלול הבטיח "כי כל מי שילמוד בספרו לט"נ יפעל בעדו ישועה!"